ČVUT

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Vyhněte se predátorům aneb jak dobře publikovat

Ústřední knihovna ČVUT

Mgr. Lenka Němečková, Ph.D.

13. 3. 2018

Publikování vědeckých výsledků
Open Access

Open Access (OA) = neomezený trvalý a bezplatný online přístup k odborným informacím, zejm. k plným textům recenzovaných článků

Idea: zdarma a co nejrychlejší dostupnost odborných textů v elektronické podobě a sdílení znalostí mezi vědci bez omezení

Dvě základní cesty:

- publikování v otevřených časopisech, zlatá cesta, Gold OA
- ukládání plného textu do repozitáře, zelená cesta, Green OA

Open Access může být vyžadován grantovými agenturami

Open Access má řadu specifik, která je dobré vést v patrnosti

Publikování v otevřených časopisech
Zlatá cesta, Gold OA

Publikování v odborných recenzovaných časopisech s okamžitým otevřeným přístupem, tj. v časopisech, kdy je konečná verze článku v době vydání ihned volně k dispozici

Nový business model - redakční náklady jsou financované z jiných zdrojů než z předplatného

- institucionální financování (např. časopisy vydávané výzkumnými institucemi, univerzitami – tzv. „Platinum OA“).
- poplatky od autorů - tzv. Article Processing Charge (APC)
  - řádově stovky až tisíce USD/EUR, cca 500-2000/3000 USD, dle oboru a prestiže vydavatele
  - bývají uznatelným nákladem v projektech v době řešení

Varianty Gold OA publikování

Plně Open Access časopisy – všechny články jsou defaultně vydávány v režimu OA, tj. jsou okamžitě volně dostupné

Tzv. **hybridní časopisy** – časopisy publikované na bázi předplatného, autor má možnost zaplatit APC za otevřený přístup k článku

- přináší vydavateli dvojí platbu za publikaci – „double dipping“

Vznik predátorských časopisů

Boom OA

Nový business model

Hledání ideálního modelu

Nespecifikované publikační standardy či jiná pravidla

Dostupnost technologií

Tlak ze strany „uživatelů“

Neznalost publikačních standardů a neopatrnost ze strany mnoha autorů

=> Ideální podhoubí pro vznik „fake“ časopisů

Co jsou predátorské časopisy a proč jsou pro nás problematické?

Na první pohled vypadají jako běžné časopisy, problémem je obsah

Nízká odborná kvalita, žádné/formální recenzní řízení

Často zaměřené na vybírání autorských poplatků (APC)

Důvod diskutabilní – záměr x neznalost ?

- v současnosti se hranice stírá, ale výsledek je stejný

Autoři jsou hodnoceni i podle toho, kde publikují!

- publikováním v predátorském časopise autor „znehodnotí“ své výsledky, své jméno, popř. jméno instituce. Může mít ztíženou situaci při publikování v respektovaném časopise.

Praktiky predátorských vydavatelů

Parazitování na známých titulech, jménech renomovaných vědců

Uvádění známých osobností oboru bez jejich vědomí/souhlasu (např. v redakční radě)

Parazitování na zavedených publikačních standardech

- např. Global/Universal Impact Factor, Scientific Journal Impact Factor atd.
- bohatý seznam databází, ve kterých je časopis indexován
- indexace v řadě databází diskutabilního charakteru

Základní kritéria kontroly časopisu
Ověření pravdivosti údajů

Pokud časopis uvádí impakt faktor, musí být v databázi Web of Science

Kontrola ISSN – např. v databázi DOAJ

Ověření indexace v renomovaných databázích

Ověření sídla časopisu, členů redakční rady, kontaktních údajů

Základní ověření: Vím, kde publikuji

V případě konference

- prověřit instituce, které ji zaštiťují
- prověřit časopisy, ve kterých organizátoři slibují zveřejnit příspěvky

Beallův seznam
1. etapa boje proti predátorům

Jeffrey Beall - knihovník na University of Colorado

Původně soukromý seznam, přerostl původní význam

01/2017 – ukončen a stažen

Klady a zápory Beallova seznamu

- Upozornil na predátorské praktiky, stanovil základní kritéria ověření
- Americká provenience, soukromá iniciativa, často neobjektivní pohled

Kopie Beallova seznamu - informativní

Stop Predatory Journals

Beall's list of predatory journals

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Podrobná kritéria ověření

Zaměření časopisu, redakční rada

Indexování v databázích

Publikační standardy (identifikátory) a webová prezentace časopisu

Recenzní řízení

Poplatek za publikování

Zaměření časopisu, redakční rada

Název časopisu

- Cílová skupina? Geografická oblast?
- Není název časopisu opsaný?

Vydavatel

- Je vydavatel odborná instituce v oboru, případně je členem odborné asociace v oboru?
- Koresponduje sídlo redakce s geografickým zaměřením časopisu?
- Obecné sídlo vydavatele a kontaktní adresa/formulář
- E-mailová adresa na obecné doméně

Redakční rada

- Koresponduje složení redakční rady s geografickým zaměřením časopisu?
- Jsou členové redakční rady odborníci v oboru? Publikují?
- Příliš mnoho členů redakční rady, často bez jejich souhlasu/vědomí.

Příklad

„časopis“ Scirea , článek: Reflex

Indexování v databázích

Citační databáze – výběrové

- Web of Science (Impact Factor)
  - ESCI
  - Journal Citation Reports
- Scopus (Scimago Journal Rank - SJR)
- Medline

Plnotextové databáze – výběrové

- EBSCOhost
- ProQuest
- Engineering Village (Elsevier)
- PubMed

Databáze/vyhledávače bez kontroly kvality

- Google/Google Scholar
- DOAJ
- Crossref (viz dále)
- Sherpa/RoMEO
- OCLC/WorldCat
- Journalseek

Zavádějící informace

- ResearchGate impact factor
- Google Scholar h-index

„Predátorské“ databáze/rejstříky bez kontroly kvality

- Global impact factor
- Universal Impact factor
- Index Copernicus
- Academic Keys
- Open Academic Journals Index
- Open J-Gate
- CNKI
- ResearchBib

Publikační standardy (identifikátory) a webová prezentace

Informační architektura (struktura) a design stránky časopisu

Redakční systém (OJS)

Jednoznačné identifikátory DOI (Crossref)

Nástroj na kontrolu původnosti textů (Similarity Check)

Zřetelné informace pro autory

Citační styl a formát, příklady syntaxe referencí

Autorskoprávní problematika (licence CC vs. copyright)

Publikační etika (např. Committee on Publication Ethics - COPE)

Opsaná publikační etika a informace pro autory?

- stylistika textu
- formátování textu
- jednotlivé části textu si odporují
- ověření Googlem

Konzistentní informace na stránkách (např. o právech autora k nakládání se svým článkem)

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Recenzní řízení

Je jednoznačně popsán způsob recenzního řízení?

Recenze do 2 týdnů

Publikování do 3 týdnů

Dostatek času na zajištění, oslovení kvalitních recenzentů?

Dostatek času na zpracování kvalitní recenze?

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Poplatek za publikování

Poplatek za stránku

Poplatek za barevnou stránku

Poplatek před/po přijetí článku k publikaci?

Je výše poplatku adekvátní kvalitě časopisu?

Příklady diskutabilních časopisů

International Research Journal of Public and Environmental Health (IRJPEH) https://journalissues.org/irjpeh/

Vs. International Journal of Environmental Research and Public Health (IJERPH) http://www.mdpi.com/journal/ijerph

Australasian Medical Journal http://amj.net.au/index.php/AMJ

Vs. Journal of Health Design https://www.journalofhealthdesign.com/

Zajímavé studie o predátorských časopisech

Predátorské časopisy ve Scopusu (IDEA CERGE-EI, 25.11.2016)

- Studie: Predátorské časopisy ve Scopusu
  - Autoři: Vít Macháček, Martin Srholec
  - ISBN: 978-80-7344-389-4 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)
- Prezentace: Predátorské časopisy ve Scopusu
- Videozáznam semináře: https://www.youtube.com/watch?v=rvo3QHuvRCg

Pod pokličkou Beallových seznamů (IDEA CERGE-EI, 2.5.2017)

- Studie: Pod pokličkou Beallových seznamů
  - Autoři: Vít Macháček, Martin Srholec
  - ISBN: 978-80-7344-412-9 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)
- Prezentace: Predátorské časopisy ve Scopusu
- Videozáznam semináře: https://slideslive.com/38900758/pod-poklickou-beallovych-seznamu

Predátorští vydavatelé

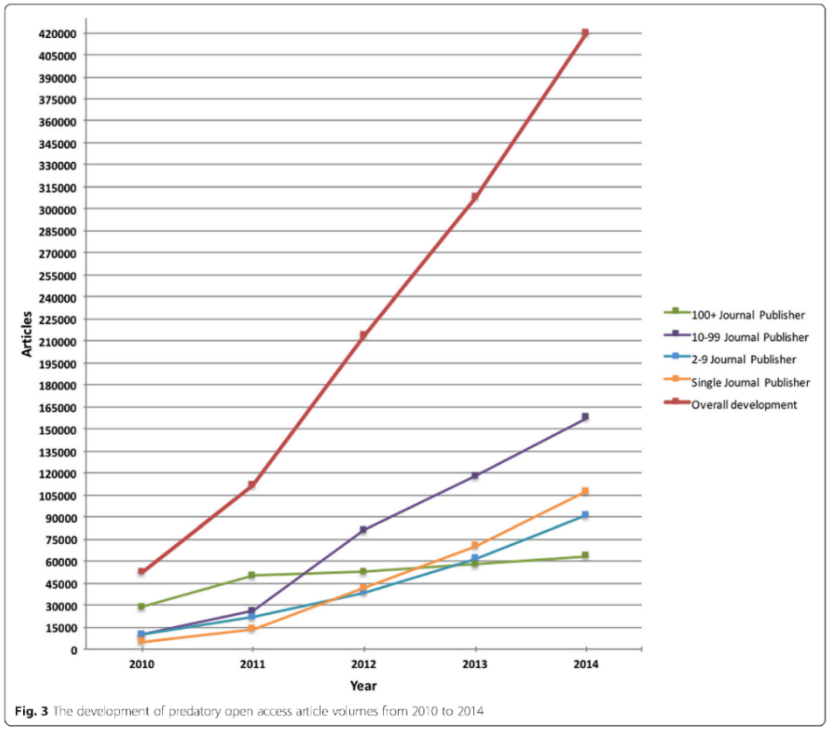

Fig. 3 The development of predatory open access article volumes from 2010 to 2014

Shen and Björk BMC Medicine (2015) 13:230

DOI 10.1186/s12916-015-0469-2

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Děkuji za pozornost! Otázky, komentáře, Vaše zkušenosti?

Lenka Němečková

Lenka.nemeckova@cvut.cz